

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 และ 2) สร้างสมการทำนายจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จำนวน 333 คน โดยการสุ่มแบบหลายชั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากตารางของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan (Krejcie and Morgan. 1970 : 608 ; อ้างถึงในบุญชม ศรีสะอาด. 2547 : 187-188)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยแบ่งออกเป็น 2 ชุด ประกอบด้วย ชุดที่ 1 แบบวัด มี 5 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบวัดอัตมโนทัศน์ จำนวน 16 ข้อ ตอนที่ 2 แบบวัดเจตคติต่อจิตสาธารณะ จำนวน 12 ข้อ ตอนที่ 3 แบบวัดลักษณะมุ่งอนาคต จำนวน 12 ข้อ ตอนที่ 4 แบบวัดค่านิยมบุคคลทางครอบครัว จำนวน 14 ข้อ และตอนที่ 5 แบบวัดคุณธรรมจริยธรรม จำนวน 20 ข้อ แบบวัดชุดที่ 1 ตอนที่ 1-5 มีลักษณะเป็นมาตรวัดประเมินค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .855, .801, .852, .815 และ .667 ตามลำดับ ชุดที่ 2 แบบสอบถาม มี 8 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามจิตสาธารณะ จำนวน 30 ข้อ ตอนที่ 2 แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตน จำนวน 20 ข้อ ตอนที่ 3 แบบสอบถามการถ่ายทอดจิตสาธารณะจากครอบครัว จำนวน 15 ข้อ ตอนที่ 4 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างเพื่อน จำนวน 14 ข้อ ตอนที่ 5 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู จำนวน 19 ข้อ ตอนที่ 6 แบบสอบถามการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคมจำนวน 11 ข้อ ตอนที่ 7 แบบสอบถามความรับผิดชอบต่อสาธารณะ จำนวน 11 ข้อ และตอนที่ 8 แบบสอบถามเหตุผลเชิงจริยธรรม จำนวน 20 ข้อ แบบสอบถามชุดที่ 2 ตอนที่ 1-7 มีลักษณะเป็นมาตรวัดประเมินค่า 5 ระดับ ส่วนแบบสอบถามตอนที่ 8 มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ 3 ตัวเลือก ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .773, .873, .873, .709, .820, .875, .841 และ

.634 ตามลำดับ การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักเรียนด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2555 ถึงวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2555 นำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป วิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ใช้วิธีการเลือกตัวแปรอิสระเข้าสมการถดถอยโดยวิธี Stepwise

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 4 ปัจจัย โดยเรียงลำดับจากปัจจัยที่ส่งผลมากไปหาน้อย ได้แก่ เจตคติต่อจิตสาธารณะ (Att) คุณธรรมจริยธรรม (Mor) การรับรู้ความสามารถของตน (Abi) และสัมพันธภาพระหว่างเพื่อน (Fri) ตามลำดับ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยกับจิตสาธารณะของนักเรียน เท่ากับ .743 และปัจจัยเหล่านี้สามารถร่วมกันทำนายจิตสาธารณะของนักเรียนได้ร้อยละ 55.20

2. สมการทำนายจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 สามารถสร้างสมการถดถอยในรูปคะแนนดิบ และคะแนนมาตรฐาน ตามลำดับ ดังนี้

$$\hat{Y} = 1.342 + .194att + .236mor + .165abi + .123fri$$

$$\hat{Z} = .269att + .236mor + .219abi + .140fri$$

อภิปรายผล

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 4 ปัจจัย โดยเรียงลำดับจากปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุดไปหาปัจจัยที่ส่งผลน้อยที่สุด ได้แก่ เจตคติต่อจิตสาธารณะ (Att) คุณธรรมจริยธรรม (Mor) การรับรู้ความสามารถของตน (Abi) และสัมพันธภาพระหว่างเพื่อน (Fri) สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1.1 เจตคติต่อจิตสาธารณะ (Att) เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 มากที่สุด และมีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณแสดงประสิทธิภาพในการทำนาย ร้อยละ 44.40 แสดงว่า นักเรียนที่มีเจตคติต่อจิตสาธารณะสูง ย่อมส่งผลให้นักเรียนมีจิตสาธารณะสูงตามไปด้วย ดังที่ สิทธิโชค วรรณสันติกุล (2547 : 121) กล่าวว่า เจตคติเป็นความรู้สึกของคนเราที่มี ไม่ว่าจะในด้านดีหรือไม่ดีต่อสิ่งที่เป็นเป้าหมาย เมื่อคนเรามีเจตคติต่อเป้าหมายไม่ว่าจะเป็นสิ่งใดก็ตาม หมายความว่า คนเราต้องรู้สึกรัก ชอบ เกียติ กลัว ดี เลว ฯลฯ ต่อสิ่งนั้น คนเราไม่ใช่แค่สังเกตปรากฏการณ์สังคมที่เป็นกลาง เรามักจะมีความรู้สึกต่อสิ่งที่เราสังเกตนั้นทางใดทางหนึ่งหรือไม่มากก็น้อย ดังนั้น เมื่อนักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อจิตสาธารณะ จะส่งผลให้นักเรียนมีความรู้สึกดี ชอบ พอใจ จะแสดงพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะสูงกว่านักเรียนที่มีเจตคติไม่ดีต่อจิตสาธารณะ ซึ่งสอดคล้องงานวิจัยของพรสุดา ศรีปัญญา (2554 : 131-132) พบว่า ตัวแปรหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อจิตสาธารณะ ได้แก่ เจตคติต่อจิตสาธารณะ เช่นเดียวกับพิมพา กำเหนิดผล (2552 : 108-109) พบว่า เจตคติต่อจิตสาธารณะ เป็นปัจจัยที่ร่วมกันพยากรณ์จิตสาธารณะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับณัฐพงศ์ ดีไพร และศักดิ์สาขันธ์ ไยสามเสน (2553 : 12-13) พบว่า เจตคติที่มีต่อการมีจิตสาธารณะ มีความสัมพันธ์กับการมีจิตสาธารณะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.2 คุณธรรมจริยธรรม (Mor) เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 รองลงมา เป็นลำดับที่สอง และมีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณแสดงประสิทธิภาพในการทำนายเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 51.40 แสดงว่า แสดงว่า นักเรียนที่มีคุณธรรมจริยธรรมสูง ย่อมส่งผลให้นักเรียนมีจิตสาธารณะสูงตามไปด้วย ดังที่อัญชลิกา ผิวเพชร (2554 : 18) กล่าวว่า คุณธรรมจริยธรรมเป็นคุณลักษณะในการประพฤติปฏิบัติ ตลอดจนการคิดในทางที่ถูกต้อง ดีงาม มีคุณประโยชน์ทั้งตนเอง และส่วนรวม สามารถควบคุมพฤติกรรมในการประพฤติปฏิบัติ และการปรับตัว เพื่อความสงบสุขในการอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขในสังคม สอดคล้องกับผลการวิจัยของ บุญญานนท์ ศรีโท (2554 : 101) พบว่า การรับรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรม มีความสัมพันธ์กับระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.3 การรับรู้ความสามารถของตน (Abi) เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 รองลงมาเป็นลำดับที่สาม และมีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณแสดงประสิทธิภาพในการทำนายเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 54.40 แสดงว่า นักเรียนที่มีการรับรู้ความสามารถของตนสูง ย่อมส่งผลให้นักเรียนมีจิตสาธารณะสูงตามไปด้วย ดังที่วารภรณ์ กุประดิษฐ์ (2551 : 26) กล่าวว่า ถ้าคนมีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูง ก็จะเชื่อว่าตนเองมีความสามารถที่จะประสบความสำเร็จในชีวิต สอดคล้องกับผลการวิจัยของ โกศล มีความดี (2547 : 66) พบว่า ตัวแปรการรับรู้ความสามารถของตนมีประสิทธิภาพในการทำนายการมีจิตสาธารณะของข้าราชการตำรวจมากที่สุด และมีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตสาธารณะของข้าราชการตำรวจ เช่นเดียวกับพรพรหม พรรคพวก (2550 : 82) พบว่า ตัวแปรการรับรู้ความสามารถของตนเป็นปัจจัยที่ส่งผลทางบวกต่อจิตสาธารณะ โดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับ วิชรียา เจียนนอก (2554 : 88-89) พบว่า การรับรู้ความสามารถของตน ปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นเดียวกับบุญญานนท์ ศรีโท (2554 : 101) พบว่า การรับรู้ด้านความสามารถของตนเอง มีความสัมพันธ์กับระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.4 สัมพันธภาพระหว่างเพื่อน (Fri) เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 เป็นลำดับสุดท้าย และมีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณแสดงประสิทธิภาพในการทำนายเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 55.20 แสดงว่า นักเรียนที่มีสัมพันธภาพระหว่างเพื่อนสูง ย่อมส่งผลให้นักเรียนมีจิตสาธารณะสูงตามไปด้วย ดังที่ธนิดา ทองมีเหลือ และคณะ (2550 : 100) กล่าวว่า นักเรียนที่มีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อน คอยดูแล สนับสนุนกัน เข้าใจกัน ทำให้รู้สึกมีความมั่นคงในสถานภาพกลุ่ม ไม่รู้สึกแปลกแยก และรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม สอดคล้องกับผลการวิจัยของณัฐพงศ์ ดีไพโร และศักดิ์สายันต์ ไยสามเสน (2553 : 12-13) พบว่า การสนับสนุนจากเพื่อน มีความสัมพันธ์กับการมีจิตสาธารณะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นเดียวกับมณีรัตน์ นุชชาติ (2553 : 80-81) พบว่า ตัวแปรด้านอิทธิพลกลุ่มเพื่อน สามารถพยากรณ์พฤติกรรมด้านจิตสาธารณะของนักเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ปัจจัยที่สามารถทำนายจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 4 ปัจจัย โดยเรียงลำดับจากปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุด ไปหาปัจจัยที่ส่งผลน้อยที่สุด ได้แก่ เจตคติต่อจิตสาธารณะ คุณธรรมจริยธรรม การรับรู้ความสามารถของตน และสัมพันธภาพระหว่างเพื่อน ตามลำดับ โดยสามารถนำค่าสถิติตัวแปรที่ดีที่สุดมาสร้างสมการทำนายจิตสาธารณะของนักเรียน ในรูปคะแนนดิบ ได้ดังนี้

$$\hat{Y} = 1.342 + .194att + .236mor + .165abi + .123fri$$

และสร้างสมการทำนายจิตสาธารณะของนักเรียน ในรูปคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

$$\hat{Z} = .269att + .236mor + .219abi + .140fri$$

ซึ่งสมการข้างต้นสามารถทำนายจิตสาธารณะของนักเรียนได้ร้อยละ 55.20 ($R^2 = .552$) ที่เป็นเช่นนี้เพราะทั้ง 4 ปัจจัย ได้แก่ เจตคติต่อจิตสาธารณะ คุณธรรมจริยธรรม การรับรู้ความสามารถของตน และสัมพันธภาพระหว่างเพื่อนมีความสัมพันธ์กับจิตสาธารณะสูงจึงสามารถทำนายจิตสาธารณะของนักเรียนได้สูงถึงร้อยละ 55.20 ดังที่กัลยา วาณิชย์บัญชา (2553 : 369) กล่าวว่า เมื่อไม่มีตัวแปรอิสระในสมการทำให้ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่มีต่อตัวแปรอิสระ (R Square Change : R^2) จะเท่ากับ 0 แต่เมื่อนำตัวแปรอิสระเข้าสมการ จะให้ค่า R^2 เพิ่มขึ้นเสมอหากนำตัวแปรอิสระเข้าสมการแล้ว ทำให้ค่า R^2 มีค่าน้อยลง แสดงว่าตัวแปรอิสระที่นำเข้าสมการ อาจมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม น้อยมาก หรืออาจไม่มีความสัมพันธ์เลย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับภาพผลการวิจัยไปให้

ผลการวิจัยครั้งนี้ สามารถใช้เป็นแนวทางให้ผู้บริหาร คณะครู ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับนักเรียน นำไปเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาและส่งเสริมให้นักเรียนมีจิตสาธารณะมากขึ้น ดังนี้

1.1 จิตสาธารณะ เป็นตัวแปรตามที่อยู่ในระดับมาก ผู้บริหาร คณะครู ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ควรให้ความสำคัญ และร่วมมือกันอย่างจริงจังเพื่อส่งเสริม พัฒนา และปลูกฝังนักเรียนให้มีจิตสาธารณะด้วยวิธีการที่หลากหลาย และปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความยั่งยืน ควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องให้นักเรียนเกิดจิตสาธารณะทุกรายวิชา

ปลูกจิตสำนึกให้เกิดขึ้นจากภายในตัวนักเรียน ให้เกิดความตระหนัก ความเอาใจใส่ในการช่วยเหลือสังคมอย่างแท้จริง

1.2 เจตคติต่อจิตสาธารณะ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนมากที่สุดเป็นลำดับแรก ดังนั้น ผู้บริหาร คณะครู ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ควรให้ความสำคัญในการปลูกจิตสำนึกด้านเจตคติที่ดีต่อจิตสาธารณะให้เกิดขึ้นกับนักเรียน เช่น จัดกิจกรรมจัดอบรมให้ความรู้ พาไปทัศนศึกษา เจริญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้ ให้นักเรียนมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริม ปลูกฝังแนวทางในการดำเนินชีวิตที่มีคุณค่าต่อตนเอง สังคมส่วนรวม สร้างจิตสำนึกที่ดี และพร้อมที่จะปฏิบัติกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ

1.3 คุณธรรมจริยธรรม เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนเป็นลำดับที่สอง ดังนั้น ผู้บริหาร คณะครู ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ควรให้ความสำคัญในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดขึ้นกับนักเรียน จัดกิจกรรมขัดเกลา และพัฒนาจิตใจ เช่น อบรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม เข้าค่าย เข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาส่งเสริม นักเรียนให้เป็นผู้ในด้านคุณธรรม จริยธรรม สร้างแกนนำและเครือข่ายพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมให้เกิดขึ้นกับนักเรียนทุกคน ให้กำลังใจ โดยการชื่นชม ชมเชย ให้รางวัลแก่นักเรียน ที่มีคุณธรรมจริยธรรมในโอกาสอันควร

1.4 การรับรู้ความสามารถของตน เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนเป็นลำดับที่สาม ดังนั้น ผู้บริหาร คณะครู ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ควรให้ความสำคัญในการส่งเสริมพัฒนานักเรียนให้รู้จักตนเอง เปิดโอกาสให้นักเรียน ได้แสดงความคิดเห็น ได้แสดงออกถึงความรู้ความสามารถ และศักยภาพของตนเอง เช่น นำเสนอผลงาน เข้าร่วมการแข่งขันทักษะ ทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น เป็นต้น เพราะการที่นักเรียนได้รับรู้ความสามารถของตนเองในการทำงาน การคิด วิเคราะห์ ตัดสินใจ การร่วมงานกับผู้อื่น ความเป็นผู้นำผู้ตาม ในโอกาสที่เหมาะสม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ รับฟังความคิดเห็นของตนเอง และผู้อื่น รับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง และความสำเร็จที่เกิดขึ้นกับตนเอง ย่อมทำให้นักเรียนมีความมั่นใจ เชื่อมมั่นในตนเอง เกิดความภาคภูมิใจ รู้ศักยภาพของตนเอง และพร้อมที่จะเป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมต่างๆที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวมอย่างเต็มความสามารถ

1.5 สัมพันธภาพระหว่างเพื่อน เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนเป็นลำดับสุดท้าย ดังนั้น ผู้บริหาร คณะครู ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ควรให้ความสำคัญในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการทำงานร่วมกันของนักเรียน เช่น กิจกรรมกลุ่มในวิชาเรียน กิจกรรมระดับห้องเรียน ระดับชั้นเรียน ระดับโรงเรียน เป็นต้น เพราะการที่นักเรียนได้ทำ

กิจกรรมร่วมกับผู้อื่น เป็นฝึกทักษะในการอยู่ร่วมกันในสังคม เกิดความผูกพัน ห่วงใย รักใคร่ เอื้ออาทรต่อกัน มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ร่วมมือร่วมใจทำกิจกรรมที่เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากผลการวิจัยพบว่าทั้ง 4 ปีวิจัย ได้แก่ เจตคติต่อจิตสาธารณะ คุณธรรม จริยธรรม การรับรู้ความสามารถของตน และสัมพันธภาพระหว่างเพื่อน สามารถร่วมกันทำนวย จิตสาธารณะของนักเรียนได้ร้อยละ 55.20 แสดงว่า มีปัจจัยอื่นๆที่ควรศึกษาเพิ่มเติม เพราะอาจ ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนด้วยเช่นกัน

2.2 ควรนำปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียน 4 ปีวิจัย ไปพัฒนาเป็นการ วิจัยเชิงทดลอง โดยใช้เทคนิคต่างๆ ร่วมด้วยในการพัฒนาให้ผู้เรียนมีจิตสาธารณะเพิ่มขึ้น

2.3 ควรวิเคราะห์องค์ประกอบปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียน 4 ปีวิจัย เพื่อศึกษาอิทธิพลของแต่ละปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียน

2.4 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียน กับกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ